

Izhaja vsako sredo
in petek zjutraj.

Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četri leta 4 »

Za inozemstvo celo
leto lir 40.

Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.

Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 25

V Gorici, v sredo 30. marca 1927.

Leto X.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v
naprej. — List izdaja
konsorcij »Gor. Stra-
že«. — Tisk Katoliške
tiskarne v Gorici, Ri-
va Piazzetta št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
(prej Scuole).
Telef. int. št. 308.

Govor našega poslanca drja Besednjaka v rimski zbornici.

Poslanec Besednjak je imel 23. marca ob 7. uri zvečer v rimskem parlamentu govor, ki je bil zelo viden, haren, in v katerem je rekel sledeče:

»V mojem zadnjem govoru k proračunu prosvete sem kritiziral politiko, ki se je delala proti slovanskim učiteljem. Naznanil sem ministru in zbornici, da vršijo šolska oblastva v naših krajih...

Posl. Dudan: V naših in ne v vaših!

Besednjak: ... »nedovoljen pritisk na slovanske učitelje, naj se vpišejo v Narodno zvezo fašistovskih učiteljev. Odkril sem s tega govorniškega odra vladi, da silijo diktirani ravnatelji in drugi državni uradniki naše učitelje, naj izjavijo pismeno na svojo čast, da odobravajo popolnoma odpravo lastnega materinega jezika iz ljudskih šol, češ da bodo sicer odpuščeni iz službe.

Te moje jasne in določne izjave so povzročile zelo živahne ugovore in proteste ministra prosvete. »Je povsem neresnično,« — je vpil tedaj gospod Fedele — »kar Vi trditel! Vi morate znati, da ni mogoče prisiliti učiteljev, da bi se vpisali v katerokoli organizacijo! Se lahko vpišejo, toda prostovoljno, svobodni, v popolni svobodi vesti!«

Mojim določnim izjavam so se postavile tako nasproti še bolj določne trditve ministra. Gospod Fedele je izjavil uradno kot član vlade, da smejo biti slovanski učitelji tudi nasproti Narodnemu združenju (fašistovski učiteljev), ako jim tako ukazuje vest, in da ne bo iz tega nastala zanje nobena škoda.

Moja trditev — je vzkliknil minister pred polno zbornico — »se nikakor ni treba bati, da bi mogla biti ovržena.«

Da sem bil pred italijanskim javnim mnenjem in pred vami, gospodje poslanci, označen za moža, ki je sposoben lagati...

Minister Fedele: Ne, to je pretirano!

Besednjak: ... je zame težka zadeva. Smatram zato za svojo dolžnost nasproti sebi in nasproti parlamentu, postaviti te stvari v pravo luč, kar je zame zelo lahka naloga.

Minister Fedele: Tem bolj, ker bodo tiskali Vaš govor znani časniki onkraj meje. To je, kar Vi hočete.

Besednjak (se ne zmeni): Isti minister Fedele je poslal namreč par mesecev po svojih slovenskih protestih štiridesetorici slovanskih učiteljev, ki se niso bili vpisali v Narodno združenje fašistovskih učiteljev, odloke, kjer jim naznanja, da jih misli odpuščati iz službe.

Minister Fedele: Ne samo radi tega in ne radi tega, poslanec Besednjak! Ti učitelji so morali biti odpuščeni iz službe, ker so imeli očitno protitalijanska čustva! (Živahno odobranje poslancev.) Da se niso vpisali v Združenje fašistovskih učiteljev, je bil le en dokaz, ki je imel poleg drugih točk za posledico, da so bili ti učitelji izključeni od poučevanja. (Živahno odobranje in ploskanje v zbornici.)

Besednjak: Zadovoljen sem z Vašo izjavo, ker sem v srečnem položaju, da bom odgovoril v govoru na vse te Vaše trditve!

Ze gornja dejstva sama pomenijo, da so bile izjave ministra odločno ovržene, in sicer ovržene po ministru samem.

Minister Fedele: Ne, ne! (Šum v zbornici.)

Besednjak: Da bi razpršil vsak dvom o namenih in nagibih, ki so vodili ministra prosvete, pri njegovem postopanju, pravi minister v nekaterih odlokih, ki nosijo njegov podpis, dobtedno takole: »Radi globoke sovražnosti proti režimu (fašistovski vladi ur.), ki ste jo na nedvoumen način dokazali s tem.«

Minister Fedele: Bil sem neverjetno mil in morda bi mi mogel kdo radi tega delati očitke. Čudno je, da Vi...

Besednjak: Mi vam moramo biti vselej hvaležni! Vi smete odpustiti učiteljev, kolikor hočete!

Min. Fedele: Odpustil sem jih zelo malo. Morda bi jih bil mogel več.

Besednjak (nadaljuje govor): »s tem, da ste odsvetovali mnogim učiteljem...«

Minister Fedele: V resnici je italijanska šola dober čuvaj na meji in to vas boli. (Zbornica ploska.)

Besednjak: Sedaj ne razpravljamo o teh stvareh, temveč o tem, ali sem jaz v svojem zadnjem govoru govoril neresnico, kakor ste Vi bili trdili, ali ne! To je predmet razprave in nič drugega.

Minister Fedele: In prihodnje leto boste imeli drug govor, da ovržete moje današnje opombe.

Besednjak: Ako bo potrebno, gotovo! (nato nadaljuje svoj dvakrat pretrgani stavek): ... »s tem, da ste odsvetovali mnogim učiteljem, da se vpišejo v Fašistovski učiteljski sindikat, ste se postavili v nasprotje s splošnimi političnimi smernicami vlade, in zato je moj namen započeti postopanje za odpuščanje Vašega Blagorodja iz službe, v smislu zakona od 24. decembra 1925 št. 2300.«

Sedaj je pojasnjeno pred zbornico, pred vlado in pred javnim mnenjem, da jaz nisem bil postavil neresničnih trditve, temveč, da sem bil jaz tisti, ki je izjavil resnico, o kateri »se nikakor ni treba bati, da bi mogla biti ovržena.«

Glas nekega poslanca: Tudi za avtoriteto ministra se ni treba bati.

Minister Fedele: V resnici so pripadali ti učitelji neki drugi organizaciji, ki jo Vi poznate, in ki nima sedeža v Italiji.

Besednjak: To so Vaše samovoljne trditve!

Minister Fedele: So jako resnične trditve!

Besednjak: Vi vidite stvari, ki jih ni. Jaz nimam takih sposobnosti. (Nato nadaljuje govor): Bolj zanimivo in značilno ko odpuščanje same je pa način, kako je minister odslovil iz službe slovanske učitelje.

Gospod Fedele obtožuje — ka-

kor sem že povedal — nekatere učitelje, da so bili nasprotni Narodnemu združenju fašistovskih učiteljev, druge je postavil pred sodni stol ne radi njihovih dejanj, temveč radi njihovih čustev in misli...

Minister Fedele: Radi njihovih manifestacij.

Besednjak: ... ki se ne dajo nadzirati, kajti do današnjih dni niso bil še, kolikor jaz vem, izumjeni taki čudežni instrumenti, s katerimi bi se moglo opazovati duševno življenje, ki se razvija v notranjosti človeške duše.

Glas izmed poslancev: Bistroumnost je tako orodje.

Besednjak: Če imaš patent na izum, ti čestitam.

Minister Fedele: Gotovo ste Vi napisali članek, ki ga je priobčil pred kratkim časnik »Il Judro«...

Besednjak: Ne poznam tega časnika.

Minister Fedele: Vam bom dal jaz natančne podatke.

Besednjak (nadaljuje): V pravo sodobnih držav velja splošno načelo, da ne more biti noben državljan kaznovan radi svojih čustev in misli, temveč edino radi dejanj, ki jih zakon natančno imenuje in določa. Toda gospod minister ne priznava tega načela, kajti on izjavlja v odslovljnih odlokih našim učiteljem, da jih namerava odpuščati radi njihovih »izrazito protitalijanskih čustev.« (Dolgotrajen hrup v zbornici.) Čustva se ne dajo opazovati, gospodje poslanci!

Bilucaglia (istrski fašist): Smo jih nadzorovali mi, ki živimo v tistih krajih!

Minister Fedele: Tudi drugorodne družine iščejo italijansko šolo in ljubijo italijanske učitelje.

Besednjak (gre naprej): Res je sicer, da obdolžuje gospod Fedele mnoge učitelje, da vršijo tudi živahno propagando proti Italiji in proti državnim napravam. Toda te njegove težke obtožbe so tako samovoljne in splošne, da se učitelji absolutno ne morejo braniti. (V zbornici nastane trušč.) Besednjak počaka in nato nadaljuje: Če minister vrže v obraz podrejenemu uradniku, da je protidržaven, če mu očita, da dela propagando proti Italiji, a mu pri tem ne pove ne kje, ne kedaj, ne kako...

Bilucaglia: Povsod in vse dni.

Besednjak: ... se je ta propaganda vršila, ne iz katerih določenih dejanj je obstajala, je za vsakega razsodnega človeka jasno, da se učitelj kljub najboljši volji ne more braniti pred obdolžitvami.

Minister Fedele: Pregledal sem podrobno in natančno in z največjo nepristranostjo vsa poročila.

Besednjak: Zakaj niste dali učiteljem možnosti, da se branijo?

Minister Fedele: Gotovo sem jim jo dal.

Besednjak: Ni res! (Gre dalje z govorom): Edino, kar more učitelj v takih razmerah napraviti, je, da odgovori na splošno obtožbo ministra tako, da vse zanika. Toda samo zanikovanje ni bilo še nikoli sredstvo prave in uspešne brambe.

Vsled tega so nekateri učitelji in

sem tudi jaz potom interpelacije zahteval od gospoda Fedeleja, naj podvrže vsakega učitelja, preden ga odslovi, redni preiskavi.

Minister Fedele: Se je zgodilo.

Besednjak: Ne poznam niti enega slučaja.

Minister Fedele: Seveda Vas nisem mogel imenovati za komisarja.

Besednjak: Tega nisem zahteval, pač pa sem zahteval preiskavo.

Minister Fedele: Se je vršila preko pristojnih uradov.

Besednjak: Z menoj in z ministrom je vedno tako, da on trdi belo, jaz črno. (Ropot in hrup v zbornici.) Načela upravne poštenosti in najbolj navadne človeške pravičnosti tirjajo, naj ima vsaka, tudi najbolj skromna in najbolj revna oseba, preden je kaznovana, polno in brezpogojno možnost obrambe.

Minister Fedele: Povabil sem jih, naj predložijo svoje opravičbe, so jih predložili, jaz sem jih proučil, in ko sem se prepričal, da opravičbe niso bile zadostne, sem jih odpuščil iz službe, kakor mi sta naložila vest in zakon. (Zbornica ploska.)

Besednjak: Kako naj se človek brani, ako mu minister očita, da je protidržaven? Vsakdo ima pravico, da vpraša: Kaj sem naredil? Kar dovoljuje država največjim zločincem, minister prosvete ni hotel dovoliti njim, ki so vzgojitelji našega ljudstva (hrup) niti en odpuščen slovanski učitelj ni bil podvržen preiskavi, niti eden ni imel prilike, da bi gledal v obraz svojim ovajalcem in da bi se branil proti določenim obdolžitvam, s katerimi so ga bili obtežili. S takimi enostavnimi metodami ste postavili Vi, gospod Fedele na cesto...

Minister Fedele: Ponavljam, da so bili podvrženi preiskavi, in jaz sem zelo mil.

Besednjak: ... na cesto 40 družinskih očetov in ste jih prisilili, da zapuste rodno zemljo in se izselijo. Zahvaljujem se Vam za Vašo milino!

Minister Fedele: Te besede za krivajo strup vaše duše.

Besednjak: Moja duševnost je zelo vedra in mirna. (Nadaljuje govor): Ko sem nekoč predočil ministru en značilen slučaj krivice, ki se je storila našim učiteljem, mi je rekel: »Kaj hočete? Jaz ne poznam učiteljev, jaz sodim skozi oči prefektov in šolskih skrbnikov!«

Casagrande: Kako hočeš, naj sodi drugače? (Hrup in vpitje.)

Besednjak: Počkaj vendar, da izustim svojo misel. (Hrup se počasi poleže.) Ko sem se podal nato k šolskemu skrbniku v Trst, sem dobil ravnotako značilen odgovor: »Kaj hočete, gospod poslanec? — mi je rekel — »Jaz ne morem poznati vseh učiteljev svojega obširnega ozemlja!«

Spričo takega položaja, kjer toliko minister kolikor šolski skrbnik odklanjata moralno odgovornost za lastne ukrepe...

Minister Fedele: Jaz ne odklanjam ničesar! (Hrup v zbornici.)

Besednjak: ... stavi prašanje: kdo je tisti, ki v šolski upravi dej-

stveno in resnično drži v rokah in vrši državno oblast nad učitelji? Kje so tiste skrivne in neodgovorne sile, od katerih je odvisna usoda družin naših učiteljev in ki narekujejo ministru prosvete odslovljene odloke? Ali ne gre morda za zahrbtno ovadbo in nizkotna osebnostna maščevanja, katerim dajajo gospod Fedele postavno veljavo?

Minister Fedele: Kaj govorite? Jaz sem izvrševalec zakonov in zaščitnik svojih učiteljev! Jaz se ne vdajam maščevanju nikogar. Vi vršite v tem trenutku obžalovanja vredno delo. (Zbornica ploska.)

Dudan: Dve leti je že, odkar ne spregovorimo več besede o vsakodnevem preganjanju Italijanov v Dalmaciji! To radi tega, da bi ne motili političnega položaja. Sedaj si pa izbere ta gospod ravno ta trenutek, da govori o takih stvareh.

Besednjak: Mojih besed ni nikoli narekovala zunanja politika! ...

Predsednik zbornice: Poslanec Besednjak, nadaljujte govor in hitite k zaključku! (V zbornici nastane velik šum, od vseh strani padajo medklici, ki jih ni mogoče razumeti.)

Besednjak: Vi ste tisti, ki delate iz tega notranjega vprašanja problem zunanje politike!

Minister Fedele: Ne gre za prasanje zunanje politike, a tudi ne za problem notranje politike, zakaj jaz ponavljam in izjavljam odločno, da prospeva italijanska šola v krajih, o katerih govori poslanec Besednjak, sijajno in da izrekajo tamkajšnje družine svojo zadovoljnost z italijansko šolo.

Besednjak: Morda radi tega, ker poročajo državni uradi, da gre vse imenitno? Jaz poznam bolje razmere, gospod minister.

Minister Fedele: Ponavljam, da so družine zadovoljne. Poglejmo samo število otroških vrtcev na Goriškem!

Besednjak: Tudi o teh bom govoril, le potrpite. (nato nadaljuje govor): Če torej minister in šolski skrbnik ne izključujeta, da so bili učitelji lahko tudi po krivici kaznovani, se mora zdeti tujemu opazovalcu nerazumljivo, zakaj se ni dala in se ne da obtožencem polna pravica do obrambe in redni preiskavi. (Medklici, dolgotrajen trušč, iz katerega se sliši):

Glas poslanca: Jo imajo, kakor vsi ostali italijanski učitelji.

Predsednik zbornice: Poslanec Besednjak, povedali ste to enkrat in nato še enkrat, podvizajte se h koncu. Prosim gospode poslance, naj prenehajo z medklici.

Besednjak: Poznam dobro vzroke in nagibe, ki obvladujejo šolska oblastva pri njih postopanju: poslužujejo se vedé in namenoma tega sistema, ker hočejo udariti učitelje slovanskega pokolenja.

Glas poslanca: Ni res!

Minister Fedele: Je mnogo slovanskih učiteljev, ki so popolni Italijani. Naučili so se italijanskega jezika in ga poučujejo z izvrstnim uspehom. Kar Vi pravite, je torej popolnoma neresnično. (Zbornica odobrava.)

Besednjak: Gospod minister, Vi uporabljate preveč pogostoma besedo: »neresnično!« Zadostuje, da pogledamo, kako ravna z našimi učitelji šolski skrbnik v Trstu. Ne nameravam protestirati proti suspendijam in disciplinarnim preiskavam kot takim, zakaj šolske uprave vseh dežel jih uporabljajo in zlorablajo proti učiteljem, obdolženim nediscipline ali drugih zakonskih prestopkov. Kar se nam zdi pa popolnoma neopravičljivo in vzbuja v nas živo ogorčenje, je dejstvo, da medtem ko se šolski skrbnik v Trstu postavlja za sodnika nad našimi obdolženimi učitelji, ruši on sam vedoma zakonske predpise, ki jih je poklican štiti in gledati, da jih drugi spoštujejo.

Kr. odlok od 7. oktobra 1923. pra-

vi v 3. členu: »Suspensija od službe ne more trajati več ko 6 mesecev. Njej sledi za čas, dokler traja, od vzetje plače in ta čas se zraven tega ne všteje v službene leta.«

Šolski skrbnik ima pa navado, da suspendira slovanske učitelje od službe ne le za najdaljši postavni čas 6 mesecev, temveč tudi za dobo enega leta in še več. Poznam, gospodje poslanci, učitelje, ki so suspendirani od službe že eno leto in pol, ki so z družino že eno leto in pol brez plače in bi umrli od lakote, ako bi ne našli ljudi, ki jim pomagajo.

Naj mi pove gospod minister, kdo je dal šolskim oblastvom pravico, da lomijo nekaznovano zakon, sklenjen od parlamenta, in da jemljejo samovoljno našim učiteljem službene leta, ki bi se morala šteti v pokojnino.

Kako se more šolski skrbnik, ki ravna na tak način s podrejenimi uslužbenci, postavljati za sodnika nad zakonitostjo njihovih dejanj?

Politika, ki sem jo popisal, ima namen preganjati učitelje slovanskega rodu!

Glas poslanca: Ni res!

Besednjak: Najboljši dokaz je vedno večje število učiteljev, ki se seljo v Jugoslavijo: nekateri omagajo, ker so suspendirani od službe, in gredo v inozemstvo, ker ne najdejo več kruha v lastni deželi. (Hrup v zbornici in medklici.) Drugi jo udarijo čez mejo, ker so bili kar naravnost odslovljeni od gospoda Fedeleja. Več ko polovica slovanskih učiteljev se nahaja že v inozemstvu.

Barbiellini-Amidei: Nahajajo se v svoji domovini.

Cian (vseučilišni profesor): Kot izvozno blago je dobro. Ga je treba pospeševati.

Besednjak: Dobro sem premislil in preudaril, gospodje poslanci, preden sem Vam to izpovedal.

Povedal sem to radi tega, ker ni ne vam in ne nam v korist, ustvarjati tisto, kar se imenuje mučenstvo.

Zadeva je resna ne le radi tega, ker gre pri tem za obstanek številnih naših družin, temveč predvsem zato, ker so oškodovane in ogrožene žene pri tem najvišje koristi naše kulture. Šolska omika vsakega naroda je odvisna od zakonov, ki jo urejajo, in pa od oseb, ki imajo nalogo vzgajati mladino. S šolsko zakonodajo ste izgnali iz učilnic naš materin jezik in zatreli s tem vse naše šole. Sedaj rušite drugi vogel ni steber naše ljudske kulture: vi odpuščate slovansko učiteljsko oseboje.

Barbiellini-Amidei: Hrvatski jezik ni ravno tako sladak! (se pači): tvrd, tvrd...

Besednjak: S tem dokazuješ prav lepo spoštovanje do omike drugih narodov!

(Gre naprej): S tako politiko bi hoteli prepričati za vse čase obnove vitev slovanskih šol v Italiji. Brez učiteljev ne bo mogla nobena vlada otvoriti zopet šole s slovanskim poukom.

Minister Fedele: Samo v goriškem okrožju imamo 118 slovanskih učiteljev, ki so položili izpit za poučevanje italijanskega jezika in ki so vsi neoporečni. Vi hujskate.

Besednjak: Vas vprašam, ali uganjam hujskarijo ravno jaz, ki obsojam, da se učitelji odslavljajo, medtem ko je minister tisti, ki jih odpušča iz službe! Vi vršite seveda delo pomirjenja.

Minister Fedele: Odslovil sem učitelje v vseh pokrajinah Italije, ako niso bila njih čustva verna domovini. (Zbornica ploska.) Zato je Vaše delo hujskaško.

Besednjak: Odkrivajoč resnico, hujskam. (Velik trušč in vpitje.)

Sistem prisilnega raznarodovanja postaja torej pod vodstvom gospoda Fedeleja vedno bolj trd in neizpros. Da bi izvedel raznarod-

ditev našega mirnega, marljivega in ubožnega prebivalstva z večjim uspehom, se...

Barbiellini-Amidei: Ali bi rad za branil, da se poučuje v Italiji italijanščina?

Besednjak: Mi sprejmemo tudi italijanščino, a nočemo, da se zati- ra naš jezik.

Barbiellini-Amidei: In mi si upam prenašati še celo tebe. Ti si no-rec, ki bi ga bilo treba zvezati.

Besednjak: (se ne meni in gre naprej): ... se minister ni ustavil niti pred nedotakljivimi pravicami verskega življenja našega ljudstva. On je bil prvi minister prosvete, ...

Minister Fedele: In to si štejem v čast.

Besednjak: ... ki je dal šolskim oblastvom ukaz, naj izvedejo izvršilne naredbe kr. odloka od 1. okt. 1923., to se pravi, naj zabranijo duhovnikom, da bi vršili verski pouk in versko vzgojo učencev 4. ljudskošolskega razreda v materinem jeziku.

Minister Fedele: Ker govore učenci 4. razreda zelo dobro italijansko.

Besednjak: To ni res! Obstoji temeljno in nesporno načelo v nauku in pravu Katoliške Cerkve, gospod minister, da se morata evangelij in božja beseda oznanjevati in tolmačiti v jeziku vernikov. (Hrup, medklici.)

Barbiellini-Amidei: Mora potegniti iz žepa pooblastilo sv. stolice! (smeh.) Govoriš v imenu sv. stolice.

Besednjak: Vemo, da si velik bogoslovec...

Predsednik zbornice: Ne odgovarjajte, poslanec Besednjak, na medklice in nadaljujte!

Besednjak: To načelo velja za vse dežele in narode na svetu, velja toliko v Evropi kolikor v Afriki, toliko v Aziji kolikor na otokih Tihega oceana in more biti porušeno ravno v Italiji, ki je sedež papežev in srce vesoljnega katoliškega sveta. (Velik trušč in razni medklici.) Vera je sama sebi namen in ne more biti ponižana, da postane sredstvo za dosego namenov, ki so njej tuji. Kadar vera ne zasleduje več edinega in izključnega cilja, da očisti, razvija in dviga notranje življenje ljudi, temveč postane orodje politične borbe proti vernikom, ...

Barbiellini-Amidei: Se postavlja na mesto sv. stolice, igra vlogo antikrista, nima pooblastila. (V dvorani nastane dolgotrajen hrup. Besednjak hoče odvrniti, a predsednik parlamenta maha z zvoncec in ga poziva, naj nadaljuje.)

Besednjak: ... tedaj je vera prenehala vršiti svoje poslanstvo in ni več vera. Kdor dela tako politiko, ne škoduje samo ogromno kristom Katoliške Cerkve, temveč osvira in duši tudi razvoj verskega in moralnega življenja našega ljudstva. Te pravice ne moremo mi priznati nobenemu ministru prosvete in nobeni vladi. Mi katoličani in kristjani imamo jasno dolžnost: boriti se moramo brez omejevanja in brez ozira na žrtve za našo versko svobodo in jo braniti pogumno tudi pred ministrom, ki trdi, da je katoličan.

Minister Fedele: Seveda sem!

Besednjak: Ako bi Cerkev dovolila, da se posamezne države poslužujejo vere (hrup in ropot) za svoje različne politične namene in potrebe, (medklici, ki jih ni mogoče razumeti) bi bila njena vesoljnost in bi bila njena sila v socialnem življenju narodov končana.

Ni človeškega razmerja, ki bi bilo bolj pristrčno, bolj globoko, bolj sveto kakor vez, ki druži srce človeka z njegovim Bogom, kakor vez, ki druži našega duha z Večnostjo: zahtevam od ministra prosvete, naj se ne meša v to razmerje s svojimi paragrafi kraljevskih odlokov, temveč naj spoštuje pravico neu-

mrjočih duš, kar je dolžnost vsakega katoliškega moža. Dovolite, da molimo k našemu Bogu in k Zveščarju v materinem jeziku, (v zbornici nastane zopet ropot) kakor delajo to vsi narodi in vsa — tudi najbolj nerazvita plemena na svetu.

Naš položaj, kakor vidite, ni prijeten. Borba proti našemu jeziku in naši kulturi se je poostrišla v poslednjem času na vseh poljih: ne le v šoli, temveč tudi izven šole v vsebnem življenju državljanov.

Pri tej priliki se spominjam, da sem bral v preteklem mesecu v italijanskem časopisju par člankov o težkem položaju, v katerem se nahajajo italijanski vseljenci v Franciji. Z velikim zanimanjem sem proučil težko borbo, ki jo vodijo za ohranitev materinega jezika in svoje italijanske kulture. (Medklici.) Čital sem ogorčene proteste proti delovanju društva »Foyer francais«, ki ima navidežno človekoljubni program, a izpopolnjuje in podpira v resnici prav krepko vladna oblastva pri raznarodovanju italijanskih množic.

Minister Fedele: A te ne stremijo za tem, da bi odtrgale ozemlje, kjer prebivajo, od države.

Besednjak: In za nas, kakšne dokaze imate? (V zbornici nastane iznova trušč.)

»Foyer francais« ustanavlja za italijanske otroke francoske otroške vrtee, organizira tečaje za odrasle, podpira doječe matere itd. itd., izrabljajoč vse te človekoljubne naprave v to, da širi bolje med italijanske množice francoski jezik in francoski duh.

Pri čitanju takih opisov mora vsak Slovan ugotoviti, da razvijajo isto delovanje, kakor »Foyer francais« proti Italijanom v Franciji, in proti kateremu vi protestirate, vaše nacionalistične organizacije: »Lega Nazionale« in »Italia Redenta« proti slovanskemu prebivalstvu v novih pokrajinah.

Dudan: Jugoslovanski državljani imajo v sredini Rima zavod, kakor je zavod sv. Hieronima, in so prejeli 20 milijonov v dar od Italije. (Zbornica odobrava.)

Besednjak: Medtem ko nam šolska oblastva...

Barbiellini: Mi, vi! Kaj smo mi prav za prav?

Besednjak: Medtem ko nam šolska oblastva in prefektura zabranjujejo, da bi ustanavljali slovanske otroške vrtee, odpirate vi v naših vaseh in trgih s pomočjo vlade same vrtee, v katerih je popolnoma izključen naš jezik. Kadar vidite, kako trosi »Foyer francais« milijone za vzdrževanje osebja otroških vrtcev, za nabavo živil, mleka in oblek, ki se brezplačno delijo med italijanske otroke, tedaj se vsi razburjate, ker veste, da se skrivajo za tem navidezno človekoljubnim programom le premišljeni napori za raznarodovanje vaših otrok. Vas boli seveda, kadar vidite, da je skodelica juhe in da so čevljički, darovani ubogim otročičem, samo cena, s katero se hoče kupiti italijanska duša nedolžne dece.

Barbiellini-Amidei: Je treba nekaj več ko čevljičke, da kupiš Italijane! Ne merite Italijanov po lastni meri.

Besednjak (se obrne k posl. Barbielliniju, da bi ga zavrnil).

Predsednik zbornice (se razburi in zavpije, mahaje z zvoncec): Poslanec Besednjak, ne smete odgovoriti! Poslanec Barbiellini, prenehajte! Za vsako besedo medklic!

Barbiellini-Amidei: On nas sramoti, ko pravi, da se damo kupiti s čevljički!

Predsednik zbornice: Če bi bili pazljivi, bi bili slišali, kaj je rekel. Tako pa niste slišali in zato ne delajte medklicev.

Besednjak: Kako hočete, gospodje poslanci, da se ne dvignemo kakor vi tudi mi Slovani na noge, da branimo dušo naših otrok? Kar

vas boli, boli tudi nas. Mi imamo kakor vi v prsih človeško srce, ki se oklepa lastne dece in jo brani z vsemi silami. (Dolgotrajen, močan hrup v zbornici.)

Mi Slovani iz novih pokrajin smo v ravno tako težkem položaju kakor Italijani na Francoskem. Nacionalistične organizacije, ki delujejo na Primorskem, razpolagajo s popolno podnoro državnega ustroja velesile, mi smo prepuščeni samim sebi, one imajo ogromna denarna sredstva, s katerimi izrabljajo lahko bedo, brezposelnost, gospodarsko odvisnost staršev, mi smo reveži, katere ovirajo po vrhu še državna oblastva v njih delovanju. (Medklci.)

Vpričo tega položaja smatram, da nimate vi nobene moralne pravice protestirati proti delovanju društva »Foyer francais«, dokler boste vršili vi sami isto raznarodovalno delo proti lastnim sodržavljanom slovanskega rodu, ki niso tuji, ampak žive na tej zemlji že 1300 let.

Barbiellini-Amidei: Ti si tujec, če govoriš tako.

Besednjak: Naš položaj se je še bolj poslabšal po objavi kr. odloka od 9. januarja 1927. št. 6, s katerim je bilo proglašeno, da je vzgoja mladine, tudi moralna in duševna vzgoja, izključna pravica fašizma, ki ne priznava v svojih organizacijah slovanskega jezika.

Barbiellini-Amidei: Povej mi, kako ravnajo z Mažari onkraj meje?

Besednjak: S tem odlokom so nam prepovedali, organizirati otroške izven šole v zasebnih organizacijah, da bi jih tam učili materinega jezika.

Barbiellini-Amidei: Povej mi, kako ravnajo z Mažari onkraj meje! Prepovedali so jim celo, da igrajo čardaš!

Povej, če je res, ali ne! In oni so bolj omikani ko vi! Povej, če je res, ali ne!

Besednjak (se prav nič ne zmešni): Zakonske odredbe, ki sem jih popisal, in organizacije, o katerih sem govoril, utesnujejo čedalje bolj naša obrambna sredstva tudi v zasebnem življenju. Poslednji branik našega jezika so ognjišča naših družin.

Eno silno in nezmagljivo orožje je pa vendarle v naših rokah: na naši strani je kri in narodnost ljudstva. Zgodovina nas uči, da je duh narodov močnejši kakor ves denar, kakor vsi zakoni, kakor vsa uprava na sredstva, kakor vsa materialna premoč držav.

Jezik ljudstva ni predmet, katerega lahko poljubno izmenjaš, kakor narediš s sracjo ali z obleko. Jezik se ne more razločevati in odtrgati od duševnosti, od značaja in od preteklosti naroda, temveč tvorijo eno nedeljivo enoto z dušo plemena. Jezik je zelo nežna, a obenem nerazrušljiva pridobitev zgodnjem razvoju, pri katerem so sodelovali številni rodovi: on je mogočna pesem, v kateri slišimo odmeve vseh stoletij in žive glasove naših očetov.

Glas poslanca: Si pesnik.

Besednjak: Jezik je zavest, ki raste iz naše notranjosti, v njem se zrcali duševni razvoj in razmah ljudstva in ne more biti zato predmet zakonodajnih ukrepov.

Edino, kar vi lahko dosežete pri naših otrocih, je

Glas poslanca: da naredite iz njih dobre Italijane.

Besednjak: je prazno besedičenje papirge, ki s časom izgine, ne da bi pustilo sledu v njih dušah.

Dudan: Bi nas morali zahvaliti.

Barbiellini-Amidei (ves rdeč): Govori o Ogrski! Kako delajo Ogrji? Odgovori!

Besednjak (se ne meni): To je globlji vzrok, radi katerega bomo vztrajali, kakor smo vzdržali v preteklosti. Če smo se zmagovito

ubranili pred stoletnim ponemčenjem Avstrije, bodite prepričani, da bomo danes, ko smo postali omikani in zaveden narod,...

Glas poslanca: Saj ste podpirali Hrvate!

Besednjak: ...prenesli s še bolj gotovim uspehom tudi težo vaše raznarodovalne politike. (Dolgotrajen hrup v zbornici.)

Odgovor ministra Fedeleja.

Med govorom poslanca Besednjaka je vladal tak nemir v dvorani, da je moral večkrat prekiniti govor in čakati, da je mogel nadaljevati.

Minister prosvete je bil silno ogorčen in je vpadal neprestano v besedo. Ko je Besednjak končal, se je dvignil minister na noge in spregovoril nastopne besede:

»Po govoru poslanca Besednjaka čutim dolžnost, da podam zbornici par kratkih izjav. Naravnost resnično je, da meri politika vlade, predvsem pa šolska politika na raznarodovanje drugorodcev. To ni naloga Italije, ki je stara mati omike, in ki spoštuje kulturo vsakega naroda. Italija hoče samo braniti v okviru svojih meja lastno omiko. (Zbornica ploska.) Neresnično je, da je verski pouk postal obvezen v italijanščini za slovanske učence: verski pouk delijo slovanski učitelji v slovenskem jeziku in jaz sem ustanovil na srednjih šolah stolice za slovenski jezik, ravno raditega, da bi dokazal, kakšno spoštovanje imamo za ta jezik.

Kar se tiče otroških vrtcev, o katerih je govoril poslanec Besednjak, moram izjaviti, da mi ne vršimo nikake propagande, da bi privabili otroke: slovenske družine pripeljejo prostovoljno svoje otroke v naše šole in naše vrtce, ker vedo, da se učijo v teh šolah in teh vrtcih obenem z italijanskim jezikom omike, ki je vzbujala občudovanje v vseh stoletjih in pri vseh narodih.

Moja dolžnost je, gospodje poslanci, da razpršim, ako je mogoče, obžalovanja vreden vtis, ki so ga morda naredile trditve poslanca Besednjaka. Ponavljam: ne gre za raznarodovanje, kajti resnično s ponosom lahko gledamo na naše šole, katere žele in katere obiskujejo drugorodci; saj nas prosijo celo, naj ustanovimo večerne tečaje, da bi se učili naš jezik.

Nočem se prašati, za čim stremi govor poslanca Besednjaka. Izjavljam pa, da nismo šli čez mejo najbolj trezne zmernosti. Kar se tiče odpustitve slovenskih učiteljev, ponavljam še enkrat, da sem bil z njimi morda še bolj obziren kot z učitelji drugih pokrajin Italije in Slovenci so po zanesljivih poročilih odgovornih uradov, katerim moram povsem zaupati, nastopili (manifestirali) proti Italiji in režimu.

Dudan: Pred vojno in po vojni.

Fedele: To je bila moja točna dolžnost, ki sem jo imel kot minister prosvete. (Zbornica burno in dolgo ploska.)

Besednjak: Gospod predsednik, prosim za besedo.

Predsednik zbornice: Poslanec Besednjak, Vi ste že govorili. Zadeva je zaključena.

Okno v svet.

Poljska in Jugoslavija.

Poljski sejm (parlament) je ob splošnem odobravanju podpisal prijateljsko pogodbo med Poljsko in Jugoslavijo.

Albanski spor.

Zunanji listi še vedno dosti pišejo o albanskem sporu. Prevladuje mnenje, da se bo napetost med Italijo in Jugoslavijo ugledila potom razgovorov med Rimom in Belgradom brez posredovalcev.

Po kostanj v žerjavico.

Iz Slovenije in Hrvaške prihajajo vesti, da so tamkaj na delu angleški agenti, ki nabirajo prostovoljce za svoje čete na Kitajskem. Marsikdo se bo dal zapeljati od angleških funtov in bo šel prodajati svojo kožo na račun angleških kapitalistov. Ni izključeno, da se bodo slični agenti pojavili tudi pri nas.

Ruska politika.

Poljski poslanik v Moskvi bo začel te dni s pogajanjmi za garancije

ske in trgovsko pogodbo med Rusijo in Poljsko. Vse težave, ki so se porodile v Varšavi proti tej pogodbi, so že premagane. Vidi se, da skuša Rusija tudi Poljsko, ki jo hočejo zapadne velesile naščuvati na Rusijo, pritegniti nase.

Razoroževanje.

Pri prihodnji konferenci za razoroževanje bo brčkone navzoča tudi Rusija. Na to je posebno delal Stresemann. Pa tudi v Moskvi so pripravljene priti na ta razorožitveno zborovanje.

DNEVNE VESTI.

Za konsumne zadrage.

Goriška Zadružna zveza je vprašala finančno ministrstvo, ali se morajo tudi konsumne zadrage, ki sprejemajo hranilne vloge samo od članov, vpisati v zapisnik kreditnih zavodov. Odgovor se glasi: da niso dolžne.

Prošnje

za trgovske licence morajo goriški trgovci poslati na mestno županstvo do 15. aprila.

Milanski velesejem.

Osmi velesejem v Milanu bo letos imel poseben oddelek za stavbno stroko. Stavbne tvrdke naj pošljejo načrte, vzorce, fotografije itd. zlasti javnih naprav. Podrobnejša poročila daje italijansko stavbno udruženje (Associazione Italiana Costruttori, Milano, via Cavallotti 5).

Pridnost vse dosežel!

Na dunaski visoki šoli za živinozdravnike so imenovali za rednega profesorja dr. Ferdinanda Habacherja. Mož je bil svoje dni naveden kovač. Izučil se je za podkovskega mojstra in je prišel kot tak v neki živinozdravniški zavod. Tu se je učil za zrelostni izpit, potem je poslušal predavanja, postal živinozdravnik in je zdaj redni vseučiliški profesor.

VARČNA NISI,

ako nakupiš mnogo hrane, ki jo dobiš poceni, a ki nič ne izda. Kupi rajši manj, pa to naj bo redilno. Zapomni si to, ko kupuješ testenine. Zahtevaj »Pekatete« v originalnih zavojih po ½ kg.

Pozdrav iz Južne Amerike.

La Plata, Argentina, 5. III. 1927. Voščimo Vam vesele velikonočne praznike ter staršem, bratom, sestram, vsem fantom in dekletom, da bi jih srečno in veselo uživali. Upamo, da jih bomo tudi mi še enkrat vživali v naših rojstnih krajih. Kristančič Dominik, Kristančič Milan, Maurič Venceslav, Sirk Albert, Erzetič Maks iz Višnjevika, Simičič Edvard, Simičič Rudolf, Peršolja Leopold iz Imenja, Koncut Ivan, Vedrijan, Peršolja Franc, Peršolja Jožef, Velišček Jožef iz Šmartnega, Vuga Alfonz iz Kojškega, Simičič Franc, Solič Anton, Bažato Anton, Vendramin Stanislav iz Gonjač.

Tržne cene

dne 29. marca 1927.

Česen L 2.50 do 3 kg; brokoli L 1.40 do 1.60 kg; kislje zelje L 1.80 do 2 kg; cvetača L 1.60 do 1.80 kg; korenje L 1 do 1.20 kg; čebula L 1 do 1.20 kg; fižol L 2 do 2.30 kg; koks L 2.80 do 3 kg; solata L 2 do 2.50 kg; krompir L 1 do 1.20 kg; peteršilj L 1 do 1.20 kg; repa 40 do 50 cent. kg; repa kislja L 1.20 do 1.40 kg; radič L 2 do 2.20 kg; špinača L 1.80 do 2 kg; zelena L 1 do 1.40 kg; motovilec L 2 do 2.60 kg; surovo maslo L 17 do 18 kg; presno maslo L 20 do 22 kg; mleko L 1.20 do 1.30 l; med L 10 do 12 kg; jajca 45 do 50 cent. komad; seno L 30 do 36 q; slama L 20 do 24 q; otrobi L 90 do 95 q; oves L 115 do 120 q.

Kaj je novega na deželi?

Lokavec.

V nedeljo dne 20. t. m. je zapustil našo občino mož, kateri je s svojim neumornim delom zaslužil, da se ga spomnimo. Odšel je naš nadučitelj gospod Leopold Paljk. Šel je na Dolenjsko. Zahvaliti se moramo njemu, ki je bil našim šolskim otrokom in odrastli mladini najboljši učitelj in vzgojitelj v šoli in izven šole v svojih kmetijsko nadaljevalnih in gospodinjstkih tečajih. Pogrešali ga bomo v šoli, v cerkvi kot organista, pevca in pevo- vodja, pri gospodarskih in drugih ustanovah. Naj sprejme tem po- tom posebno srčno zahvalo vseh njegovih učencev, učenk, gojencev in gojenk, od vseh prijateljev in znancev ter vseh dobro mislečih Lokovčanov. Spremlja in krepi naj ga zavest, da njegov spomin ostane trajen v hvaležnih srcih. Naj mu Bog stotero povrne!

Drežnica.

V nedeljo 27. marca je bil v Drežnici sestanek mlekarov iz Drežnice, Koseča, Magozda in Ravni. Vse je bilo radovedno, kaj bo s tem sestankom. Eni so pričakovali od njega ureditev razmerja med posameznimi mlekarnami, drugi pa so hoteli enkrat videti iz oči v oči zastopnika Zadružne zveze v Gorici, ki agitira okrog mlekarov samo za svoj »tre- buh«. V dvorani se je zbralo okrog 60 kmetov, ki so sprva nezaupno, pozneje pa z vedno večjim zani- manjem sledili izvajanjem pred- vatelja, inž. Pegana. Po precej dol- gem predavanju je prišlo do zani- mive in žive debate, ki je končala proti večeru v splošno zadovoljstvo vseh. Drežničani, zganite se in spravite takoj v življenje vse skle- pe, ki ste jih naredili na tem se- stanku. V zadružništvu je moč! Oklenite se tudi vi čim tesneje Za- družne zveze v Gorici, ki vam bo šla na roko v vsakem oziru in pod- pirala delovanje in napredek vaših mlekarov, pa tudi posameznih gospo- darjev.

Livek.

Pri nas so tudi nekateri za pust plesali. Pa prav malo. Posestniku Antonu Šturmu pri Šturmih so ukradli devet kokoši. Na Livku imamo kar dva organista domačina. Imamo tudi kar dva pevska cer- kvena zbora. Novi zbor šteje okoli 15 cerkvenih pevcev. Prvi pa ko- maj 6 pevcev. Kakor se sliši, bo na- stopil novi cerkveni zbor meseca maja v cerkvi sv. Petra, mogoče še prej. Novi cerkveni zbor nastopi pod novim cerkvenim organistom Mirkotom Hrastom. Organist ima komaj 18 let. Za organista in pevo- vodjo ga je izučil g. Anton Uršič iz Kobarida. Fantom in dekletom kličemo: Le korajžno naprej! No- vemu organistu želimo pa dosti uspehov.

Idrija ob Bači.

Pri nas imamo konsum, ki dosti koristi kmetu. To dobro socialno ustanovo so začeli nekateri ljudje obrekovati, da bo propadla in naj se člani izbršejo. Ti obrekovalci so menda plačani od ljudi, ki bi radi napeljali vodo na svoj mlin. Člani, ne pustite se premočiti in spreglejte namene hujskačev!

Član zadruga.

Šmartno.

Naša občina je prav v sredini ob- širnega županstva Šmartno - Koj- sko. Toda kakor nalašč je pri nas vse zanemarjeno. Naše ceste so v celem županstvu najslabše. Občin- ska cesta proti vodnjaku »Balo« je kakor potok, vodnjak pa še v tistih razvalinah kot jih je vojna pustila. Naš podžupan oziroma zdaj občins- ki zaupnik menda tega ne vidi. Druga zadeva je pa ta: naša občina ima že nad 80 let gotovo vsoto de- narja, čigar obresti so se vsako leto

med družine razdelile. Tem obre- stim pravijo ljudje »feterna«. Pred vojno so se običajno na cvetno ne- deljo obrestj razdelile, po 4 krome na družino. Po vojni smo samo en- krat prejeli »feterno«. Potem je pa g. tajnik rekel, da spada ta denar v ubožni zalog. Ne vemo, če je to pravilno, ker nam je neki veččak razložil, da brez privoljenja obči- narjev nima ne tajnik ne župan pravice odločati o tem denarju. Občinarji, pomenimo se složno, da pridemo do svojih pravic!

Idrija.

(30 letnica Marijine družbe.) Na praznik dne 25. marca smo v Idriji praznovali izreden jubilej. Minulo je ravno 30 let, odkar je veleč. g. katehet Oswald ustanovil Marijino družbo. Tridesetletnico smo obha- jali na zelo slovesen način. Štiri dni pred praznikom je z živimi in globokimi govori pripravljala gosp. prof. Terčelj iz Gorice dekleta na slavnostni dan. V teh dneh je druž- ba užila toliko notranjega veselja, da nikdar ne pozabi prekrasnih bes- sed. Na praznik je nad 200 članic prejelo skupno sv. obhajilo. Cer- kev je bila slavnostno okrašena in polnoštevilni pevski zbor je krasno prepeval med slovesnostjo. Popol- dne se je vršil v cerkvi slavnostni shod in sprejem novih članic, nato pa ljubka akademija v prostorih Kat. delavske družbe. Izmed prvot- nih članic je živih deset, ki so bile obdarovane z lepimi diplomami. Vsa slovesnost je bila izraz hvalež- nosti do nebeske Zaveznice in bla- gih voditeljev. Prekrasni jubilej nam ostane v trajnem spominu.

Novaki.

(Mlekarna.) Težavno je pri nas za nekatere živinorejce, ker so pre- več oddaljeni, da bi mogli mleko oddajati v mlekarno. Imajo mnogi tudi po uro daleč. Skušali smo v preteklem letu temu odpomoči ta- ko, da se je iz Robidnice vsak dan pripeljalo mleko v Novake. A s tem je bilo preveč stroškov za prevažan- je. Sedaj pa smo ustanovili po- družnico mlekarne Zaničevem. Po- sestnik Jernej Lahajnar je tej dal na razpolago lastni posnemalnik. Misli se ustanoviti še druga podruž- nica v »Osoju« za bližnje živino- rejce.

(Viseči vrtovi.) Če se gredè iz Cerkna ogneš našega znamenitega klanca, ki že dolgo kriči po popravi, in greš po dolgem ovinku, zagledaš kmalu nad potjo in pod potjo na skoraj navpični strmini skrbno ob- delane vrtnice, ki zares prav »visè« pod skalo »pod Robom«. Le z ve- likim trudom jih je mogoče ohraniti tu gori, da ne zlezejo v spodaj de- roči potok Cirnšco. Tu je zdaj vse živo delavcev in vrtnarjev, ker ima tu vrtnič vsak kmet iz Novakov, tudi če samo v velikosti mize. Sejemo pa tu kapus in drugo zelenjavo.

Sv. Lucija in okolica.

Tudi k nam se je priselila gospo- darska beda. Kmetje s strahom gle- dajo v bodočnost.

Predpust je tukaj združil v zakon samo en par, in sicer se je poročil g. Viktor Leban iz Bače z g.čno Jo- sipino Kovačič iz Drobočnika. Na mnoga leta!

Neko nedeljo sem bil na Logu. Stopim v gostilno kjer zagledam polno omizje fantov in mož pri kvartanju in popivanju. Na moje razočaranje sem videl med njimi tudi mlečnozobe fantiče. — Ko grem skozi vas Drobočnik, zagle- dam sredi vasi kup gnoj in tako skozji vas gnoj tik ceste; se čudim užpanstvu, da to pusti.

Tudi k nam je prišla moda krat- kih las. Med ostriženimi so tudi kmečke žene. — Pri nas ima neki Furlan trgovino, ki rajši postreže tujcem, kakor domačinom. Gospod

trgovec, ali imate več dobička od tujcev ali od domačinov? —

Narodna čitalnica pri Sv. Luciji spi spanje pravičnega in kakor se vidi bo tudi za naprej. — Pri nas imamo neko učiteljico, ki uči v otroškem vrtcu. Kako postopa z otroci bomo lahko še povedali. — Ali bi se ne vpeljal lahko pri Sv. Luciji mesečni živinski semenj? — Kar je najbolj potrebno, tega nima- mo. To je požarna bramba. Župan- stvo bi lahko zato poskrbelo. Kakor se čuje, misli odpreti pri Sv. Luciji neka družba večerni tečaj za ita- lijanščino. — V pustu smo imeli pri nas hvala Bogu dva plesa, kate- rih so se udeležili tudi domačini, zlasti fantje in dekleta. Fantje in dekleta ali imate fantovski in de- kliški krožek? — V nedeljo je prvič nastopil novi moški zbor samih mladih fantov; upamo, da bo boljši od starega. — Dosti za enkrat, če ne bo jezen name g. urednik.

Zavedni mladenič.

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Eдинosti« v Gorici.

1. *Bajt Ana, Podkraj:* Vaša po- kojninska prošnja je v pregledu; manjkajo pa še vedno dokumenti, ki jih je komisija zahtevala od žu- panstva julija 1926.

2. *Bajt A. Ponkve:* Vaša zadeva je v redu in ni mogoče zahtevati poviška.

3. *Hrovat Josip, Srpenica 42:* Sporočite nam svoje očetovstvo in materinstvo in letnico svojega roj- stva. Opišite natančno svoj položaj, kje in kdaj ste služili, kje, kdaj in kako ste bili ranjeni ali pa drugače zboleli.

4. *Baucon Ivan, Miren 193:* Zgla- site se ob priliki v tajništvu.

5. *Červ Karl, Ponkve št. 55:* a) ali dobivate pokojnino, oziroma ali ste jo kdaj dobivali? Ali ste do- bili dve knjižici in ali je županstvo obe vrnilo? Vi imate pravico do pokojnine v smislu odloka dne 5. VIII. 1924 št. 5669. Kako se Vi pra- vilno pišete? Červ ali Črv?

6. *Koritnik Anton, Zvanuti št. 6:* Vaša prošnja je v pregledu. Manj- kajo pa dokumenti, ki jih je komi- sija zahtevala februarja 1926 leta od županstva. Podrežite torej pri županstvu, da odpošlje čimprej za- htebane dokumente.

7. *Vidrih Ivan, Goče št. 17:* Pri Vaši prošnji mora komisija ugotovi- ti, če je zapustil pokojni otroka. Iz priloženih aktov to ni razvidno.

8. *Vodopivec Josipina, Prvačina št. 51:* Zglasite se ob priliki v taj- ništvu.

9. *Gulč Anton, Kobdilj št. 26:* Vaša prošnja je v pregledu. Komi- sija mora še ugotoviti, če je bila smrt vojakov Alojzija in Viktorja povzročena po vojaški službi.

10. *Gregorčič Angrej, Vrsno št. 15:* Za Vas je že predložen ugodni pokojninski načrt.

11. *Čuferli Josipina, Ajba:* Vam ni mogoče pomagati, ker mačehe nimajo pravice do pokojnine.

12. *Kerkoč Marija, Brje št. 6:* Zglasite se ob priliki v tajništvu.

12. *Lapajne Andrej Vojsko 37:* Odgovorite nam takoj na vpraša- nje: Kdaj ste vložili prošnjo za pri- znanje pokojnine? Pošljite nam tu- di čimprej notorični akt in zdrav- niško izpričevalo, da zamoremo pravočasno vložiti rekurz.

13. *Rehar Jos., Lože:* Pošljite nam takoj potrebne dokumente, da mo- remo pravočasno vložiti rekurz.

14. *Maligaj Mar., Kamno 42:* Po- šljite takoj tajništvu negativni od- lok in vse potrebne podatke.

Tajništvo.

Darovi.

Za »Alojzijevišče«: Sl. kmečka posojilnica Kozana-Vipolže 50 L; vlč. g. Alfonz Blažko 15 L. Iskrena hvala!

Za slovensko sirotišče v Gorici: Veleugledna družina Orzan v Go- rici v spomin na svoje stariše bla- gopok. Antona in Josipine 1000 L; preplačila na »Nova Pota« 17 L. — Kmečka posojilnica Kozana - Vi- polže 50 L; preč. g. Alfonz Blažko 13 L. — Srčna hvala!

Hiša s posestvom pripravna za sedlarja ali kolarja v lepem kraju blizu Kranja na Gorenjskem je na prodaj za 55 tisoč Din. Pojasnila pri: Iv. Kunovar, Ljubljana, Stari Trg 10. (SHS.)

Iščem delavce (težake) za beton- ska dela. Oglasiti se je treba v Bu- kovici št. 113.

Čebele. Na prodaj imam 20 iz- vrstnih plemenjakov v ličnih pa- njih. Troha Kristjan, Sable grande št. 29 — S. Croce di Aidussina.

Velika izbira prenosljivih gra- mofonov, plošč, igel itd. — Velika zaloga fotografskih šip in papirja za fotografe; fotografski aparati itd. Tvrška E. Vokulat & Co. Go- rica, Corso Vitt. Em. III. št. 7. — Tel. 3—47.

ACQUA DELL'ALABARDA

proti izpadanju las.

Vsebuje kinin in je vsled tega po- sebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Ca- stellanovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

Dr. A. Grusovin

se je preselil s svojim zdravniškim ambulatorijem v ulico Arcivescova- do št. 7., I. nadstropje, nasproti škofije.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE

ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36, Laboratorij otvorjen že leta 1918. Sprejema od 9. do 12. in od 2. do 6., ob nedeljah in praznikih od 9.—12.

Plačam najvišje cene za kože lisic, podla- sic, kun, zajcev, mačk, vervec, jazbecov in **krto v.**

WALTER WINDSPACH - Gorica, Via Carducci 6

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Hegenhart & Raymann, vsako- vrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja.
Blago solidno! Cene zmerne!